

A magyarországi németek kitelepítésének okai

Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában és a Budapest Főváros Levéltárában található népbírószági, népügyészszégi büntetőügyek és vizsgálati dossziék anyagai a solymári svábok történetének egy rendkívül tragikus időszakába nyújtanak bepillantást. A néhány esetben szinte teljes egészében fennmaradt dossziékból nemcsak az egyéni sorsok rajzolódhatnak ki, hanem Solymár történetének talán legnagyobb tragédiája is.

Az elvesztett világháború és a trianoni békeszerződés sokkolta Magyarországot. A felelősség keresés elkezdődött. Egyesek az itt élő nemzetiségekben és vallási kisebbségekben találták meg a nemzeti tragédia okozóit. Ez magyarázza Szabó Dezső *Elsodort falu* című művének népszerűségét. A politikusok közül Méhely Kálmán¹ adott hangot annak, miszerint a Magyarországon élő németek és zsidók voltak felelősek a „vörös forradalomért”.² Ez a vélemény a két háború közötti időszakban egyre inkább teret nyert és az egy tömbben élő németekben a politikai elit és az értelmiség egy része veszélyt látott.

A második világháború kitörésének idején merült fel az a gondolat, hogy a magyarországi németeket ki kellene telepíteni. Ehhez Adolf Hitler beszéde 1939. október 6-i beszéde, melyben a nem tartható német népcsoporttöredékek hazahozataláról beszélt kiváló adottságot adott.³ 1940.01.12-én tárgyalta a Minisztertanács a III. Birodalom azon javaslatát, hogy a Pozsony-Ligetfalu magyar lakosainak befogadásáért cserébe átveszik Kárpátalja németajkú lakosainak. Az első magyar javaslat az volt, hogy a ligetfalui magyar lakosságért cserébe vegyenek át ugyanannyi sopronvidéki németet. Ezzel a németek nem értettek egyet és a burgenlandi magyarság cseréjét javasolták. A Minisztertanács a kb. 16 ezer magyar – kényszer nélküli – áttelepítését elviekben támogatta.⁴ Az elképzelés nem valósult meg, azonban a kormány a Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter által 1940-ben megalakított Nemzetpolitikai Szolgálatot⁵ a Magyarországi Németek Népi Szövetségének (Volksbund)⁶ gyengítésére használta fel.⁷

Gerhard Seewann abban látja a negyvenes évek elején folyó kitelepítési viták jelentőségét, hogy ezek vezettek el a magyarországi németek elűzésének gondolatához.⁸ A kormány és az

¹ Méhely Kálmán (1882-1923) közgazdasági író, egyetemi tanár.

² Nemzetgyűlési napló, 1920. XIV. kötet 386.o.

³ Verhandlungen des Deutschen Reichstags 1939-1942. Online: https://www.reichstagsprotokolle.de/Blatt2_n4_bsb00000613_00052.html

⁴ MNL OL K27 19400112 1940.01.12. 67–68.

⁵ A Nemzetpolitikai Szolgálat 1940-ben alakult, vezetője Korvig Béla (1900–1962) volt. Feladata volt az egyesületeknek való segítségnyújtás és a propagandatevékenység.

⁶ A Volksbund (teljes nevén: Volksbund der Deutschen in Ungarn – Magyarországi Németek Népi Szövetsége) a magyarországi németek szervezete volt. Tényleges megalakulása 1939-ben történt meg. Kulturális szervezetként jött létre. A III. Birodalom érdekeit képviselte Magyarországon, és jelentős szerepet játszott a Waffen-SS-sorozásokban.

⁷ TILKOVSKY Lóránt (1998): *Nemzetiségpolitika Magyarországon a 20. században*, https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag/nemzetisegek/altalanos/nemzetisegi_politika_magyarorszagon_a_20_szazadban/index.htm

⁸ Gerhard Seewann: *A magyarországi németek története II. kötet*, Argumentum, Bp. 2015. 291-292.o.

ellenzék is támogatta a „sváb kérdés” kitelepítéssel történő megoldását. Varga Béla⁹ már 1942-ben az ország elhagyására buzdította a volksbundistákat. A november 11-i képviselőházi felszólalásában azt mondta, hogy amennyiben az itt élő németek nem érzik jól magukat Magyarországon, akkor azzal az egy batyuval, amivel jöttek, vissza is mehetnek.¹⁰ Ezzel alapozta meg a pár évvel későbbi „Egy batyuval jöttek, egy batyuval menjenek” mondatot. Vargának a Volksbundról vallott felfogása megegyezett a magyarok többségének véleményével: a volksbundista = hazaáruló. Peyer Károly¹¹ már jóval keményebben fogalmazott a Szociáldemokrata Párt XXXIII. kongresszusán.¹² A II. világháború alatt a baloldali pártokban egyre inkább teret nyert az a gondolat, mely szerint a háború befejeződése után meg kell szabadulni az itt élő németektől.¹³

1941-ben Magyarországon népszámlálást tartottak. Ez Tilkovszky szerint színvallásra kényszerítette az embereket, hiszen a vallásról, a felmenőkről, a nemzetiségről és az anyanyelvről is vallani kellett.¹⁴ A Teleki Pál által vezetett kormány pedig szeretne volna látni, hogy kik azok, akikre számíthat, valamint a Hitler által korábban meghirdetett hazatérés politikája miatt is fontossá vált a nemzetiségi hovatartozás. Gulyás László szerint Teleki gondolata az lehetett, hogy a népszámlálás révén két kategóriába tudja sorolni a németeket: (1) Német anyanyelvű, magyar nemzetiségű – ők azok, akik lojálisak Magyarországhoz; (2) Német anyanyelvű, német nemzetiségű – ők azok, akik nem vállalnak sorsközösséget a magyarsággal. Utóbbiakat javasolták volna kitelepítésre.¹⁵

Feltehetően az érintettek nem is értették azt, hogy miről szól valójában a kérdés, miért fontos ez, valamint élt bennük a magyar–német kettős tudat is.¹⁶ A népszámlálás alatt

⁹ Varga Béla (1903-1995) katolikus pap, politikus. 1937-től a Független Kisgazdapárt országos alelnöke. 1939–1944 között országgyűlési képviselő, 1945 áprilisától az Ideiglenes Nemzetgyűlés tagja, novembertől képviselője. 1946. február 27-én az országgyűlés elnökévé választották. 1947 júniusának elején az USA-ba menekült, ahol az emigráció egyik vezetője lett.

¹⁰ „Magyarok-e hát ők, vagy nem magyarok? Ha magyarok, alkalmazkodjanak mindenben a magyar szellemiséghez és a magyar történelmi levegőhöz. (Úgy van! Úgy van! — Élénk taps.) Ha pedig nem érzik itt jól magukat és nem akarnak alkalmazkodni hozzánk, akkor az az út, amelyen batyuval jöttek ebbe az országba, nyitva áll előttük, vissza mehetnek azon ma is. (Homicskó Vladimir: Nem jöttünk batyuval!) Nem arra vonatkozik, aki ezt mondja, csak arra, aki nem akar magyarként élni ebben az országban, annak itt nincs keresnivalója (Meskó Zoltán: Úgy van!), újra megismétlem ezt a kijelentésemet. (Pándi Antal: Szóval az érdekmagyarok menjenek ki! — Úgy van! Úgy van! balfelől – Pándi Antal: Aki érdekből magyar! — Szentiványi Lajos: Aki érdekből magyar, az menjen ki!)” Képviselőházi Napló 1939. XV. kötet 220. Online: https://library.hungaricana.hu/hu/view/OGYK_KN-1939_15/?pg=231&layout=s.

¹¹ Peyer Károly (1881-1956) szociáldemokrata politikus, miniszter. 1922–1944 között országgyűlési képviselő. 1947-ben kizárták az Szociáldemokrata Pártból. Ezután a Magyar Radikális Párt tagja lett, és rövid idő múlva emigrált.

¹² „[...] A nemzetiségi kérdésnek két része van: az egyiket demokráciával lehet megoldani, a másikat vagonnal. Mert vannak nemzetiségeink, amelyekkel nem voltak és nincsenek bajaink, de vannak, amelyekkel nem lehet olyan jogokat adni, mint amilyeneket most élveznek. Nem lesznek differenciáink a románokkal, tótokkal, szerbekkel és más nemzetiségekkel, de lesznek a németekkel, nem azért, mert mi akarjuk, hanem mert ők teremtették meg ezt a differenciát és itt is „Herrenvolk” akarnak lenni. A háború után bizonyára lesznek zavaros idők, ezalatt rendbe kell hozni a dolgainkat, hogy együtt éljünk azokkal a nemzetiségekkel, amelyekkel biztosan tudom, megtaláljuk majd a megegyezés módját, viszont lesz egy réteg, amellyel nem lehet mást csinálni, mint kiszállítani őket az országból, ahogy most ők csinálják szerte Európában” TILKOVSKY Lóránt (1983): *A Szociáldemokrata Párt és a nemzetiségi kérdés Magyarországon a II. világháború időszakában. Párttörténeti Közlemények*, 29(4), 66–67.

¹³ TILKOVSKY (1983) 70.

¹⁴ TILKOVSKY (1983) 70.

¹⁵ GULYÁS László (2019): *A Délvidék visszatérése 1940-1941*, A Horthy-korszak külpolitikája 6. (Revíziós sikerek 3.) Máriabesenyő: Attraktor. 100.

¹⁶ MARCHUT Réka (2012): *A Pest megyei németek kitelepítése és annak előzményei*. Doktori disszertáció. Online: <https://doktori.btk.elte.hu/hist/marchutreka/diss.pdf>

önkénteskedésekre és visszaélésekre is sor került.¹⁷ A népszámlálás tragédiája az, hogy 1946. május 25-ig¹⁸ az ekkor megadott nemzetiségi és anyanyelvi adatok is eldönthették az egyének sorsát.¹⁹ Emiatt mondták Ritter György interjúalanyai közül többen azt, hogy a Magyarországról elűzöttek fő bűne német származásuk felvállalása volt.²⁰

A magyarországi németek megpróbáltatásai 1944. december 22-én kezdődtek a szovjet hadsereg 0060-as számú katonai parancsával, mely front mögötti közmunkára rendelte az összes munkaképes magyarországi német férfit és nőt. Még tartott a Japán elleni háború,²¹ amikor a győztes hatalmak Potsdamban konferenciát tartottak²², melyen együtt tárgyalták a csehszlovákiai, lengyel és magyarországi németek áttelepítését a legyőzött Németországba. Ez lett az alapja az úgynevezett Potsdam-legendának, mely szerint a magyar kormány csak végrehajtja a szövetségesek által elrendelt intézkedéseket. Ennek azonban ellentmond, hogy a magyarországi politikai pártok vezetőitől már Potsdamot megelőzően is elhangzottak olyan kijelentések, mely szerint a *svábokat* ki fogják telepíteni. Kovács Imre, a Nemzeti Parasztpárt főtitkára felelevenítette Varga Béla szavait, amikor a Szabad Szó című újság 1945. április 10-i számában az alábbi címmel jelent meg az április 7-i pártnapról szóló tudósítás: „A svábság egy batyuval jött ide, egy batyuval is menjen”.²³ A következő napon Bodor György ugyanezen lapban már számba vette a magyarországi németek által lakott településeket, és a tulajdonukban lévő földeket 1,1 millió holdra becsülte.²⁴ A Népszava egyenesen arról írt, hogy nem lenne példátlan a magyarországi németek elűzése. Hiszen 720 évvel ezelőtt Magyarországról kitelepítették a németeket. Akkor az uralkodó fegyverrel távolította el az országból a német lovagrendet.²⁵ A budapesti nemzeti bizottság 1945. április 11-én foglalkozott a hazai németiség ügyével, a kollektív büntetést ellenzőkkel az MKP²⁶ is az összes német megbüntetését javasolta.²⁷

A Volksbund tevékenysége és a Waffen-SS-ben harcoló magyarországi németek újabb ürügyet szolgáltatottak a hazai németiség elűzésére. Az 1938-ban megalakított, de csak 1939-től működő Volksbund (VDU) kulturális egyesületként lett bejegyezve, az 1940-ben megkötött második népcsoportegyezményt követően magyarországi németek kizárólagos képviselőjévé vált. A VDU a leginkább náci propagandát terjesztő kulturális rendezvények, tanfolyamok stb. szervezésén túl részt vett a magyarországi Waffen-SS toborzásokban is. A toborzásokban való

¹⁷ MARCHUT (2012); RITTER György (2011): *Háború és elűzés – Emlékek a második világháborúról és az 1946-os német kitelepítésről*, Napkút füzetek 58. szám, Budapest: Napkút. 28–29. SERES 339.

¹⁸ 1946. május 25-én jelent meg az 5805/1946. M.E III. sz. körrendelet, mely a kitelepítés alól mentesítette azokat, akik az 1941-es népszámlálás során magukat magyar nemzetiségűnek és német anyanyelvűnek vallották.

¹⁹ A NK 12330/1945. M.E. sz. rendeletének 1.§. értelmében, aki az 1941-es összeíráskor német nemzetiségűnek vagy anyanyelvűnek vallotta magát, köteles áttelepülni.

²⁰ RITTER György (2018): *Hazáink – Heimatländer*. Budapest: Napkút. 105–111., 125–126. valamint RITTER (2011) 28.

²¹ Japán 1945. szeptember 2-án tette le a fegyvert.

²² 1945. július 17. – 1945. augusztus 2.

²³ „A svábság egy batyuval jött ide, egy batyuval is menjen” *Szabad Szó*, 1945. ápr. 10. 47(12), 4.

²⁴ BODOR György (1945): Hol laknak a magyarországi németek? *Szabad Szó*, 1945. ápr. 11., 47(23), 2.

²⁵ Németek Magyarországon, *Népszava*, 1945. aug. 5., 73(159), 3.

²⁶ Magyar Kommunista Párt: a nemzetközi kommunista mozgalom magyarországi szervezete. Jogelődje 1918-ban alakult Magyarországi Kommunista Párt néven. A két világháború között és a 2. világháború alatt illegalitásban működött, ekkor a Komintern elrendelte a feloszlását. 1939-40 körül újjászerveződött, 1943-tól Béképárt néven működött. 1945-ben vette fel a Magyar Kommunista Párt nevet és 1948-ban Magyar Dolgozók Pártja néven egyesült a Magyarországi Szociáldemokrata Párttal.

²⁷ BANK Barbara – ÖZE Sándor: *A „német ügy” 1945-1953*. München-Backnang: LdU Bücher.

aktív részvétele miatt a svábok többsége lassan elidegenedett az egyesülettől, a tagjait nem egy esetben tetteleg bántalmazták.²⁸

A magyarországi németek közösségét érintő és későbbi elűzésükhöz vezető nagypolitikai történések (népcsoportegyezmény, az áttelepítés lehetőségének felvetése az elit részéről, az 1941-es népszámlálás, a Volksbund tevékenysége és a Waffen-SS toborzások) helyi szinten is lecsapódtak. Befolyásolták egy-egy település életét és az ott élő egyének sorsát. Erről tanúskodnak a visszaemlékezések és a Volksbund- vagy Waffen-SS-tagság miatt indított vizsgálatokról szóló dossziék és internálással kapcsolatos iratok. Ezek – a szubjektivitásukat is figyelembe véve (az eljárás alá vont személyek többnyire igyekeztek a saját szerepüket jelentékteleníteni) – igen értékes adalékokkal szolgálnak az évtizedeken át elhallgatott tragédiához vezető útról.

Ilyen internálási és vizsgálati dossziék maradtak fenn egykori solymári lakosokról, melyek a Nemzeti Levéltárban (NL) és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában (ÁBTL) találhatóak. Némelyikük csak néhány lapból áll, melyeken annyi szerepel, hogy Volksbund- vagy Waffen-SS-tagság miatt az illető internálták. Vannak olyan internálási iratok, melyek anyagának többségét ugyanazon dokumentumnak több példánya alkotja. Fennmaradtak azonban olyan internálási iratok és vizsgálati dossziék is, melyekből részben rekonstruálni lehet az egyéni keresztutakat. Mindezeket mozaikszerűen egymásmellé téve bepillantást nyújtanak Solymár történetének egyik legnagyobb tragédiája körüli évekre, miként éltek, milyen gondok, problémák vették körül a solymári németeket az otthonaikból való elűzését megelőző és az azt követő években.

²⁸ TALLER János (2017): „Gyorsított eljárás” – Adalékok az 1946-os solymári kitelepítés történetéhez. *Arc és Álarc* 1(1), 67.

Egy személyes sors

Tanulmányomban a solymári születésű Wenczel János (1923-?) népbíróági peréből közlök dokumentumokat. Wenczel János magát német anyanyelvűnek és magyar nemzetiségűnek tartotta. 20 évesen, 1943-ban önként lépett be a Nyilaskeresztes Pártba és annak 1944. december végéig tagja is maradt. Vallomása szerint 1944 júniusában önként lépett be a magyar I. gyalogezredbe, így került el az SS sorozást. A kiképzés után október 10-én került a Ferencz József laktanyába, majd onnan Budakeszire. A nyilas hatalomátvételt követően belépett az újonnan felállított Hungarista Ifjúsági Légióba.²⁹ Ezt a tanúvallomásokon túl Dér Dauner Márton (volt nyilas és Hungarista Légios) is megerősíti, aki az 1952. május 14-én felvett vallomásában a Hungarista Légio solymári tagjaként tesz róla említést.³⁰ A népbíróóság távollétében, mint volt aktív nyilaskeresztes párttagot bűnösnek találta.³¹

Wenczel János Solymárra történő hazatéréséről szóló vallomások részben ellentmondásosak. Eschler József (1945 után Solymár község Nemzeti Bizottságának tagja) tanúvallomásában azt állította, hogy 1944 karácsonyán dél körül látta a gyanúsítottat nyilas egyenruhában fegyverrel a kezében a szovjetek elől menekülni. A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi helyzet-összefoglalójában az alábbi szerepel: „11h-kor Dám szds. 8. gy. e. sgt. jelentette, hogy a 6. és a 8. gy.e-hez beosztott hungarista újoncokat Kovarcz miniszter parancsára Komárom és Esztergom táborba szállították.”³² A Vörös Hadsereg 1944. december 25-én vonult be Nagykovácsi irányából Solymárra. Azaz Eschler József láthatta őt Solymáron, nyilas egyenruhában, fegyverrel a kezében menekülni.

Wenczel János vallomása szerint a decemberi hazaérkezése után egészen 1945. szeptember 15-éig lakatossegédként dolgozott, majd behívták katonának a III. Hídépítő századhoz. 1945. december végén került sor a letartóztatására. Az 1945. december 29-i összefoglaló jelentés szerint a solymári rendőrbiztosság jelentése alapján indult el a nyomozás. Más esetekkel ellentétben (Hellebrandt Mátyásné az MKP solymári szervezete, Milbich Jánosné a solymári kisközpárt és az MKP helyi szervezete jelentette fel³³) a feljelentő(k) kiléte ezúttal nem derül ki.

A vád számára a legtöbb adatot Eschler vallomása adta. Az általa elmondottak az alábbi módon kerültek be a vallomásokról 1945. december 29-én készített összefoglaló jelentésbe:

„Eschler József tanúvallomásában előadja a következőket. Tudomása szerint Vencel János a solymári nyilaskeresztes pártnak tagja volt és ott tevékenységet fejtett ki. A párt érdekében több alkalommal bentjárt Budapesten az Andrássy út 60-ban, ahonnan röpiratokat hozott a párt részére. Majd 1944 október

²⁹ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

³⁰ ÁBTL 3.1.9. V- 56206/1

³¹ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

³² BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

³³ Lásd: Taller János (2020) Heimweh- Honvágy. Arc és Álarc, 4(2), 63.-

végén több alkalommal látta őt egyenruhában, katonai fegyverrel és karján árpádsávós karszalaggal.”³⁴

Szamosvári István (a kihallgatást végző rendőrnnyomozó) következtetése pedig:

„A gyanúsított tagadó vallomásaival szemben, a tanúk egybehangzó vallomása alapján megállapítást nyert, hogy 1944. október 15-e után, nyilas egyenruhában, karján Árpádsávós karszalaggal Solymáron tartózkodott és az oroszok ellen a végsőkig harcolt.

A gyanúsított konok magatartásával teljesen ellentétesek a tanúk vallomásai, s ebből megállapítható, hogy még ma is át van itatva a fasiszta szellemtől. Tettével segítséget nyújtott a nyilas pártnak ahhoz, hogy hazánkat tönkretégye.”³⁵

A kor sallangjait leszámítva Szamosvári jól vette észre, hogy a szökéssel kapcsolatban Wenczel János saját verziója „sántít”. Állítása szerint 1944. december 27-én katonaruháját és fegyverét hátrahagyva megszökött az akkor Budakeszin állomásozó alakulatától. Ez a verzió a Budapest környéki hadműveletek ismertetében teljesen kizárt. Ebben az időben ott már nyilas vagy magyar alakulat nem lehetett (Budakeszire 1944. december 24-én vonultak be az oroszok). Ha valóban Budakeszin szökött el az alakulatától, akkor annak december 24. előtt kellett történnie vagy pedig nem onnan szökött el, amennyiben tényleg elszökött és nem leszakadt az alakulatától. Legvalószínűbbnek az tűnik, hogy Eschler József állításának megfelelően 1944. december 25-én 11 óra körül a nyilas újoncokkal Solymár környékére ért, ekkor megszökött, esetleg elszakadt az Esztergom felé igyekvő alakulatától és hazament. Az 1945 decemberében tett vallomásokor egyedül az Eschler József által állított fegyveres, egyenruhás menekülést sem volt hajlandó elismerni.

³⁴ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

³⁵ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

A tanúk által említetteket (nyilas múlt, nyilas egyenruha viselése) elismerte, bűnösnek vallotta magát.³⁶

tanúk által mondottak	Binder Tamás tanú	Eschler József tanú	Milbich Bernát tanú	Wenczel János gyanúsított (1945.12.29)	Wenczel János gyanúsított (1946.01.16)	Vádirat (1946.01.07.)
nyilaskeresztes párttag (1943-tól)	igen	igen	igen	igen	igen	igen
tevékeny párttag	igen	igen	nem	igen	igen	igen
röpiratokat stb. hozott Solymárra	nem	igen	nem	igen	nem	igen
nyilas egyenruhában járt Solymáron	igen (több alkalommal)	igen (október után és hazaszökésekor)	nem	igen	nem	nem
Árpádsávos karszalag	nem	igen	nem	nem	nem	nem
nyilas egyenruhában, fegyverrel szökött haza	nem	igen	nem	nem	nem	nem

A táblázatból kiderül, hogy a népügyészség által készített vádirat döntő része Eschler József tanúvallomására épült, amelyből a nyilas egyenruha viselését és a „szökés” történetét már nem vették át. A népügyészség a vallomásokból alapján bizonyítottnak látta az aktív, tevékeny párttagságot (ezt minden tanú állította). Az aktív tagság jeleként értelmezték az Eschler vallomásában szereplő röpirathozatalokat. Wenczel János a népügyészségen történt kihallgatásakor azonban visszavonta a korábbi vallomásának rá nézve terhelőbb részét. A vádirat január 16-án készült el, a második oldalára ceruzával rávezették az „ítéletet”:

„*Ítélet*

Wenczel János bűnös, vád szerint, ezért hat hó börtön

5 évi polg. jog .[jogtól való megfosztás] 1 hó, 1 hét kitöltve

*ít. végrehajtható”*³⁷

³⁶ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

³⁷ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

A tárgyalás

Az első tárgyalást 1946. május 7-én tartották. A tanácsvezető bíró dr. Keresztes Ferenc volt, népbírók: Braun Jenő (Polgári Demokrata Párt), Stiaszny Kálmán (Független Kisgazdapárt), Szigeti József (Nemzeti Parasztpárt), Hedrich Ferenc (Szociáldemokrata Párt), Gertner Kálmán (Magyar Kommunista Párt), Kiss Jenő (Szakszervezeti Tanács). A jegyzőkönyvet dr. Bíró István vezette, a vádat pedig dr. Kálmán György népügyész képviselte. A kirendelt védő, dr. Babits Sándor még a tárgyalás közben távozott és a helyét dr. Jobbágy Lajos foglalta el. A kirendelt ügyvéd menet közbeni távozásán túl egyéb „érdekességek” is történtek a tárgyalás során. A három tanúból egyedül Milbich Bernát jelent meg:

„A tanácsvezető bíró megállapítja, hogy az idézettek közül

Binder Tamás és

Eschler József

szabályszerű idézés ellenére nem jelentek meg és távolmaradásukat ki nem mentették.

Milbich Bernát tanú bejelenti, hogy tudomása szerint Binder Tamás tanút mint német nemzetiségűt a magyar állam területéről kitelepítették.”³⁸

A vád ismertetése után Wenczel János kitartott az állításai mellett. *Elismerte, hogy nyilas párttag volt, néhány alkalommal részt vett a párt által szervezett rendezvényeken is.* Azonban – mint mondta – nem járt be az Andrássy út 60-ba és nem is hozott onnan iratokat. Ezt követően jött a tárgyalás legérdekesebb része. Felolvasták Wenczel János azon vallomását, amit a Magyar Államrendőrség Észak Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Főkapitányságának Politikai Osztálya előtt, 1945. december 29. napján tett. Wenczel erre így reagált:

„Vádlott: A rendőrségen ugyanazt vallottam, mint most itt, de a jegyzőkönyvet rosszul vették fel, majd kényszerrel egy magas termetű férfi, kinek nevét nem tudom és ki valószínűleg detektív volt, arcul ütött a rosszul felvett jegyzőkönyvet aláíraták velem.

A tanácsvezető bíró azon kérdésére, miért nem adta elő ezeket már a népügyészségen, vádlott azt válaszolta: Nem mertem, mert féltem, hogy itt is megvernek.”³⁹

A bíró erre vonatkozóan bizonyítást kért, majd miután Wenczel János a három tanú vallomásának ismertetése után is fenntartotta az állítását, a főtárgyalást elnapolta május 22-ére. Amin már Wenczel nem vett részt.

Csomay Ödön főjegyző és Milbich János községi bíró 1946. április 16-án kiállítottak egy igazolást arról, hogy Wenczel János szerepel a kitelepítendők listáján. Ezt dr. Császár Bálint áttelepítési miniszteri biztos aláírta és lepecsételte.⁴⁰ Az eljárás alapja a 21/biz.-1946/IV.15. sz. rendelet volt, ennek alapján át kellett adni őt a kitelepítési biztosságnak. A sorsa ezzel eldőlt. A vádirat alapján a legrosszabb esetben legfeljebb egy év internálásra számíthatott volna,

³⁸ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

³⁹ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

⁴⁰ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

amelynek letöltése után nagy valószínűséggel már nem telepítették volna ki. De mivel német anyanyelvűnek vallotta magát, ezért a kitelepítésre kötelezettek közé kellett kerülnie. Az előjáróság által kiállított igazolást Zimonyi Mátyás április 17-én bevitte a népügyészségre. A kérését továbbították az igazságügyi miniszterhez és április 27-én született meg a határozat arról, hogy Wenczel Jánost át kell adni a solymári áttelepítési miniszteri biztosságnak. Ha a bürokrácia nem ennyire lassú, akkor elképzelhető, hogy ha az április 18-án indulókra nem is, de az április 23-án Karlsruhe-ba induló szerelvények egyikére felkerülhetett volna. Azonban Wenczel Jánost csak 1946. május 14-én adták át a solymári áttelepítési miniszteri biztosságnak, ezt követően a terheltek „nyoma veszett”. Úgy vélték, hogy önként Németországba távozott. De nem ez történt. A levéltári iratok alapján Wenczel János ekkor csak Bécsig ment. Az 1950-es évek elején többek közt tiltott határátlépéssel és kémtevékenységgel is gyanúsított Dér Dauner Márton vizsgálati dossziéja alapján lehet rekonstruálni a történeteket. Dér tudomása szerint Wenczel Jánost 1946 tavaszán kitelepítették, majd szeptemberben visszaszökött Solymárra. Őt és a barátját pedig arra buzdította, hogy szökjenek ki Németországba:

„1946 őszén Szilaj Sándor barátommal, annak solymári lakásán elhatároztuk, hogy nyugatra szökünk. Elhatározásunk Vencel János – nyugatra telepített – volt solymári lakos biztatására történt. Vencel Jánost 1946 elején, mint svábot kitelepítették Ausztriába, aki onnan hazaszökött és azt mondta, hogy milyen jó Ausztriában. A fentiek alapján 1946. őszén én és Szilaj, Pilisvörösváron vonatra ültünk és Levél községig – győrm. – vonattal utaztunk.”⁴¹

Wenczel János története azért is érdekes, mert az 1946 májusa után keletkezett dokumentumok tanúsága szerint ő nem szerepelt a kitelepítésre kötelezettek között.

Az a Csomay Ödön, aki még 1946-ban kiállított egy igazolást arról, hogy Wenczel János kitelepítésre kerül, egy év múlva már ennek az ellenkezőjét állította. Az általa 1947. július 7-én kiállított igazolásban ez áll: *„Kitelepítési listán nem fordul elő, így tételszám nincsen, mert internálótáborból közvetlenül telepített ki.”⁴²*

Ennek ellentmond a fogház parancsnokától származó levél, mely szerint május 14-én Wenczel Jánost átadták a solymári kitelepítési biztosságnak. Tehát közvetlenül az internálótáborból nem lehetett kitelepítve. Csomay szerint április 23-án lett kitelepítve, akkor azonban még fogházban volt. A vezetőjegyző állításával szemben a Népgondozó Hivatal 1948. november 29-én azt állította, hogy Wenczel János:

nem lett kitelepítve, önként távozott az országból;

egyértéktettek abban, hogy a kitelepítési listán nem fordul elő;

az áttelepített svábok névjegyzékén sem szerepel.

Az utóbbi két pont kapcsán felmerülő „rejtélyt” sajnos csak az 1946. április 11-én Solymáron kifüggesztett listával lehetne teljes egészében feloldani. Ha tényleg nem szerepelt a kitelepítési listán, miért állított ki Csomay Ödön igazolást arról, hogy Wenczel Jánost ki fogják telepíteni? Ha meg – a családjához hasonlóan – rajta volt, miért állítják egy évvel később, hogy nem szerepelt a listán? A „rejtélyt” fokozza a Népgondozó Hivatal jelentésénél korábban (1948.

⁴¹ ÁBTL 3.1.9. V-56206/1

⁴² BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

március 19-én) készített lista, amelyben felsorolják a Solymárról Németországba áttelepült személyeket. Ezen a listán Wenczel János 2886-os sorszámmal szerepel.⁴³ A mellette lévő adatok alapján csak annyi derül ki, hogy távollevőként volt feltüntetve és áttelepült.

1947-ben Csomay Ödön számára az *áttelepítendő* listája már nem, csak a *ténylegesen áttelepültek* névsora (vagonlista) állt a rendelkezésére. Ezért állíthatta azt, hogy Wenczel Jánost közvetlenül az internálótáborból telepítették ki. Kitelepítésének dátumaként 1946. április 23-át adta meg. Talán azért, mert ezen a napon lett kitelepítve Wenczel János családja, ez a dátum szerepelt a nevük mellett. A kitelepítésre, mint eseményre emlékezett, arra már nem, hogy voltak, akiket május közepén adtak át a kitelepítést végző hatóságnak.

A Wenczel Jánoshoz hasonló módon internálásból „kikért” Hellebrandt Mátyásné (volt volksbundista) esetében teljesen más történt. A teljes ügyét nem kívánom ebben a tanulmányban kifejteni, csak röviden vázolni. Az esete azért érdekes, mert Wenczellel ellentétben a neve szerepel a Seres István által közzétett vagonlistán.⁴⁴ Hellebrandt Mátyásné 1944. november 27-én a solymári volksbundistákkal együtt elhagyta az országot majd egy év múlva (1945. 11. 13-án) hazatért. Hazatérése után pár nappal a helyi MKP szervezet Baranyai Mihály (volt magyar honvéd, háromszor szökött meg) igazolási ügyében azzal vádolta meg őt, hogy Milbich Jánosnéval (sz. Taller Mária) közösen kiszolgáltatták Baranyait a németeknek, valamint SS köpenyben járva a kényszersorozott SS tagok elfogásában segítettek. Az iránta érzet megvetést jól mutatja az 1945. november 19-én keletkezett igazolás utolsó félmondata: „*egyben megjegyezzük a fent említett két Német kiszolgáló [sic!] jelenleg a faluban tartózkodik.*”⁴⁵ Volksbund tagsága miatt a kitelepítendő listájára került. Egy 1946. március 11-én kiállított igazolás szerint „*nevezet előre láthatóan kitelepítésre első sorban figyelembe fog vétetni*”⁴⁶ Mint már előbb említettem a Hellebrandtné Seres István által közölt vagonlistán és az 1948. március 19-én keletkezett listán családjával együtt szerepel.⁴⁷ Az előbbi listán azonban nem lehetne rajta. Seres állítása szerint az általa közölt névsorban azok a személyek szerepelnek, akik 1946. április 18-án vagy 23-án *felkerültek* a vonatok valamelyikére. Hellebrandt Mátyásné áprilisban még fogságban volt. A családjából ő volt az egyetlen személy, aki nem lehetett rajta a Solymárról induló szerelvények valamelyikén. Ugyanis a Budapesti Törvényszéki Fogház jóval később, május 14-én adta át őt és Wenczel Jánost a Solymáron működő áttelepítési biztosságnak (mivel Nagykovácsi, Pesthidegkút, Pilisborosjenő és Üröm sváb lakosságát is a solymári vasútállomásra telepítették ki, ezért a bizottság a solymári kitelepítések után tovább működött). A megoldás Hellebrandt Mátyásné személyében rejlik. Solymáron egy „ismert” volksbundista személy volt, ezért a szintén távollevő Wenczel Jánossal ellentétben a vagonlistára is felvették, mintha a többiekkel együtt telepítették volna ki.

Wenczel János ügyében 1949. március 6-án született meg az ítélet. A népbíróság a távollétében, mint volt aktív nyilaskeresztes párttagot bűnösnek találta. A párttagságot és azt, hogy önként lépett be, sosem tagadta. Egyedül az aktivitás mértékét vitatta, hiszen ennek elismerésével a népbíróság előtt a saját helyzetét rontotta volna. Távollétében hat hónap börtönre ítélték és öt évre eltiltották a politikai jogainak gyakorlásától. Valamint a per- és a felmerülő bűnügyi

⁴³ MNL-OL-XIX-B-1-at-M-91

⁴⁴ SERES István (2002): *Adalékok és emlékiratok*. Solymár: Helytörténeti Alapítvány. 378.

⁴⁵ ÁBTL 3.1.9. V-63480

⁴⁶ ÁBTL 3.1.9. V-63480

⁴⁷ SERES (2002)

költségeket is ki kellett (volna) fizetnie. Azaz pontosan azt az ítéletet kapta, amit 1946. január 16-án „megelőlegeztek” neki.

48

Utószó

Wenczel János és Hellebrandt Mátyásné ügye is azt mutatja, hogy a Seres István által közölt listákat (Waffen SS tagok névsora, vagonlista) fenntartásokkal kell kezelni. Nem pontosak. Wenczel János esete a vagonlista pontosságát erősítené meg, hiszen – helyesen –nem szerepel a listán, mivel utólag ment a családja után. Hellebrandt Mátyásné feltüntetése a pedig a pontatlanságára való bizonyíték. Ő nem lehetett rajta az április 23-án induló vonatok valamelyikén.

A Wenczel-ügy –a többi népbíróági és népügyészégi ügghöz hasonlóan –értékes, nem egy esetben a (hely)történészek által eddig ismeretlen adatokat is szolgáltat. Wenczel János bűnösségéhez kétség sem fér, nyilaskeresztes párttag és Hungarista Légiós volt. Az is biztos, hogy az ellene folytatott eljárás során bántalmazták és ügyében az ítéletet már a tárgyalás előtt meghozták.

⁴⁸ BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye

Dokumentumválogatás

1.sz. dokumentum

„A B U D A P E S T I N É P Ü G Y É S Z S É G T Ő L

1946. Nü.: 324.sz.

A rendőrség száma: 2439/1946

194... pr.

A Budapesti Népbíróságnak

A nyomozás iratait idezárva a következő

Vádirat

benyújtásával küldöm át:

Az 1946. évi január hó 7. napjától előzetes letartóztatásban lévő:

W e n c e l J á n o s t

aki 1923. november 23-án Solymáron született, anyja neve Jurák Erzsébet, lakatos segéd, lakik Solymáron Pilisszentiváni út 15. alatt

a Nbr. 17.§.2. pontjába ütköző

népellenes bűntettel vádolom, azért

mert 1943 tavaszán belépett a Solymár-i nyilaskeresztes pártba, amelynek mindvégig tagja maradt, és amelynek érdekében állandóan tevékenységet fejtett ki, a pesti nyilas központba is bejárta, onnan röpiratokat hozott a solymári szervezet részére és a párt által szervezett gyűléseken is állandóan részt vett.

Tehát a demokrácia ellenes nyilas pártban tagként tevékeny működést fejtett ki.

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]

2.sz. dokumentum

Magyar Államrendőrség

Politikai osztály

Budakörnyéki Járási Kapitánya

Politikai nyomozó csop.

117/1A945.pol.sz. .

tárgy: Venczel János ügy

Jelentés

Budapest, 1945. december 29.

A solymári rendőrbiztosság jelentésére Venczel János ügyében a nyomozást lefolytattam és a következőket állapítottam meg,

Venczel János gyanúsított beismerte, hogy 1943 tavaszán lépett a solymári nyilas kereszties pártba, melynek érdekében propagandát fejtett ki, s több alkalommal a pesti nyilas központban röpiratokért Solymárról bement, s a nyilaspárt gyűlésein állandóan részt vett. 1944. júniusában önként bevonult a Mária Terézia laktanyába, az I. gyalogezredhez, majd 1944. december 27-én önként elhagyta alakulatát, s Solymárra tért vissza.

Eschler József tanú vallomásában előadja a következőket. Tudomása szerint Venczel János a solymári nyilaskereszties pártnak a tagja volt és ott tevékenységet fejtett ki. A párt érdekében több alkalommal bentjárt Budapesten, az Andrássy út 60-ban ahonnan röpiratokat hozott a párt részére. Majd 1944. október végén több alkalommal látta őt egyenruhában, katonai fegyverrel és karján Árpádsávos karszalaggal,

Binder Tamás tanú vallomásában előadja, hogy több alkalommal látta Venczel Jánost nyilas egyenruhában Solymár községben.

Milbich Bernát tanú vallomásában előadja, hogy Venczel János Solymári lakos tudomása szerint a helybeli nyilaspártnak. tagja volt az utolsó időkig.

A gyanúsított tagadó vallomásával szemben, a tanúk egybehangzó vallomása alapján megállapítást nyert, hogy 1944. október 15-e után nyilasegyenruhában, karján Árpádsávos karszalaggal Solymáron tartózkodott és az oroszok ellen a végsőkig harcolt.

A gyanúsított konok magatartásával teljesen ellentétesek a tanúk vallomásai, s ebből megállapítható, hogy még ma is át van itatva a fasiszta szellemtől. Tettével segítséget nyújtott a nyilas pártnak ahhoz, hogy hazánkat tönkretégye.

olvashatatlan aláírás

Szamosvári István

r.ny, fhdgy.

r.ny.hdgy.

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]

3.sz. dokumentum

Wencel János kihallgatási jegyzőkönyve 1945. december 29.

„1943 tavaszán léptem be a solymári nyilaskeresztes pártba, a párt érdekében tevékenységet fejtettem ki. A budapesti nyilas központba több alkalommal fent jártam és röpiratokat hoztam a solymári szervezet részére. A tagdíjat havi 20 fillért fizettem egészen végig, míg a nyilas párt fennállt.

1944. évben is többször megfordultam az Andrássy úti nyilas központban, ahonnan röpiratokat hoztam a solymári szervezet részére. A párt által megtartott gyűléseken is állandóan részt vettem.

Majd 1944 júniusában önként bevonultam a Mária Terézia laktanyába I. gyalogezredhez. Rövid itt tartózkodás után Pusztá Szent Jakabra mentünk, ahol kiképeztek és október 10-én a Ferencz József laktanyába hoztak, s innen Budakeszire mentünk alakulatommal együtt. 1944. december 27-én önként elhagytam alakulatomat és megszöktem. Solymáron már akkor az oroszok már bent voltak. A katonaruhámat Budakeszin hagytam fegyveremmel együtt.

1945. december 18-ig Solymáron dolgoztam a szakmámban, s utána megkaptam a katonai behívómat s a III-ik Hídépítő századhoz vonultam be a Mária Terézia laktanyába.

Mást előadni nem kívánok. A jegyzőkönyv jól van felvéve és átolvasás után hh. aláíratott.

Kmft.

(olvashatatlan)
jegyzőkönyvezető

Wencel János
gyanúsított

Jegyzőkönyv

Felvétetett folytatólag a budapesti népügyészség előtt 1946. január 16-én Wencel János kihallgatásáról.

Előttem felolvasott vallomásomat azzal a módosítással tartom fenn, hogy én sem nyomtatványokat sem mást a Pesti Nyilas központból a Solymári szervezet részére nem hoztam.

Előzetes letartóztatásomat tudomásul veszem.

Felolvastatott aláíratott.

dr. Kálmán György

népügyész

Wencel János

terhelt

jegyzőkönyvezető'

[BFL - XXV.2.b - 324 – 1946 Wenczel János ügye]

4.sz. dokumentum

S o l y m á r k ö z s é g e l ő l j á r ó s á g á t ó l

[324/1946]

[Nb. 1946.I.21.]

I g a z o l v á n y .

Solymár község előljárósága részéről ezennel hivatalosan igazoljuk, hogy ifj. Wencel János solymári 1923. évi születésű, anyja neve: † Jurák Erzsébet, solymári Pilisszentiváni u. 15. sz. alatti lakos, mint a Markó utcai fogházban távollévő személy, a távollévők névjegyzékének 192. tétele alatt fel van véve és id. Wenczel János fenti cím alatt lévő hozzátartozójával együtt kitelepítésre kerül és mint ilyen hazahozandó volna.

S o l y m á r, 1946. évi április hó 16.-án.

[Csomay]

vezetőjegyző

[Milbich]

bíró

[hátdoldalon]

Eljárás a Belügyminiszter 21/biz. 1946.IV./15. sz. rendelet alapján.

Solymár, 1946.április 16.-án.

/:Dr. Császár Bálint :/

áttelepítési miniszteri biztos

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]

5.számú dokumentum

Budapesti büntetőtörvényszéki fogház parancsnokától

P.36/ 1946 tkvsz.

Államügyészség

Népügyészség , vezetőjének

Budapest.

Tisztelettel jelentem, hogy Wencel János a budapesti államügyészség népügyészség népbíróság Nü. 324/1946 számú határozatával 1946. február 7-én előzetes letartóztatásba helyezte. – Minthogy ügyében ezideig újabb rendelvénnyel ide nem érkezett, kérek utasítást, hogy nevezettel mi történjék.

Budapest, 1946. ápr. hó 28. napján

fogházfelügyelő h.

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]

6.sz. dokumentum

A Budapesti Népbíróságtól.

Néb. 276/1946/2

Jegyzőkönyv.

Készült a Nbr. 17. §-ában meghatározott népellenes büntett miatt t.

Wencel János

ellen indított bűnügyben a budapesti népbíróságnál, Budapest 1946 május 7 napján tartott nyilvános főtárgyalásról.

Jelen voltak:

Dr Keresztes Ferenc

tanácsvezető bíró

Braun Jenő

Polgári Demokratapárt

Stiaszny Kálmán

Független Kisgazdapárt

Szigeti József

Nemzeti Parasztpárt

Hedrich Ferenc

Szociáldemokrata Párt [sic!]

Gertner Kálmán

Magyar Kommunista Párt

Kiss Jenő

Szakszervezeti Tanács

részéről, mint népbírók

DrBiró István

jegyzőkönyvvezető

Dr Kálmán György

népügyész

Wencel János

vádlott

Dr Babits Sándor kirendelt

védő,ki főtárgyalás közben

távozott és helyette dr Jobbágy

Lajos ügyvéd

Milbich Bernáth

tanú

A tanácsvezető bíró a Bp. 301. §-a alapján a főtárgyalást megnyitja, a hallgatóságot megfelelően figyelmezteti és a helybeli fogházból elővezetett vádlottat személyi viszonyai felől kikérdezi Vádlott a Bp. 133 §-ában megjelölt kérdések feltétele után a következőket válaszolja:

Wencel János szül 1923 november 73. napján Solymáron, ottani illetőségű és lakos /Erzsébet u 16/ magyar állampolgár, anyanyelve német, de beszél magyarul is, foglalkozása : lakatossegéd, nőtlen, vagyontalan katona volt, honvédi fokozatban, 4 polgári iskolát végzett, testi, vagy szellemi fogyatékosága nincs, atyja: Wencel János, atyja: Jurák Erzsébet, büntetve bevallása szerint nem volt.

A tanácsvezető bíró megállapítja, hogy az idézettek közül

Binder Tamás és

Eschler József

szabályszerű idézés ellenére nem jelentek meg és távolmaradásukat ki nem mentették.

Milbich Bernát tanú bejelenti, hogy tudomása szerint Binder Tamás tanút, mint német nemzetiségűt a magyar állam területéről kitelepítették.

A népbíróság a bejelentést tudomásul veszi.

A tanú a Bp. 301 §-ának 4 és 5 bek foglalt felhívás és figyelmeztetés után elhagyja a tárgyalótermet.

A tanácsvezető bíró a Bp. 304. §-a értelmében felolvassa a budapesti népügyészség 1946. január 16. napján 1946 Nü. 324 számú vádiratának a Bp. 255. § 1 és 2 pontjában megjelölt részét.

Wencel János vádlott a Bp. 304. §-ának alkalmazása mellett feltett kérdésekre lényegében /Bp, 331 § 2 bek/ a következőképpen nyilatkozik:

A vádat megértettem. Nem érzem magam bűnösnek.

A vádirat egyes pontjaira nézve az alábbiakban nyilatkozom:

1/ Nem felel meg a valóságnak, a vádirat azon kitétele hogy az énszemélyem a solymári nyilaskeresztes párt érdekében »állandóan tevékenységet fejtett ki. Megfelel a valóságnak, hogy én 1943 évben beléptem tagként a nyilaskeresztes pártba és ott tagdíjat fizettem, de nem voltam »tevékeny párttag« de ezzel nem követtem el bűncselekményt, mert nem voltam olyan személy aki " tagként tevékeny működést fejtett ki« Én ebben az időben magán vizsgára készültem, aminek letétele kenyérkereset szempontjából nagyon fontos volt reám nézve is már ez okból sem tevékenykedhettem volna.

2/ nem felel meg a valóságnak, hogy bejártam a pesti nyilas központba, részint az előbbi okból, részint mert nagyon is távol esett Solymártól.

3/ Ennél fogva nem is hozhattam onnan röpiratokat a solymári nyilas szervezet részére és

4/ elfoglaltságom miatt csak ritkán, 3-4 esetben vettem passzívan részt a solymári nyilaspárt gyűlésén.

Elébe tárva a Magyar Államrendőrség Észak Pest stb. Vármegye Főkapitányságának Politikai Osztálya előtt 1945 december 29. napján tett vallomása.

kmf

Dr Keresztes Ferenc

tanácsvezető bíró

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]

dr. Bíró István

jegyzőkönyvvezető

7.sz. dokumentum

Solymár Község Elöljáróságától

I g a z o l v á n y

Solymár Község ezennel hivatalosan is igazolja, hogy W e n c z e l J á n o s, solymári, 1923. évi születésű egyén, anyja néh. Jurák Erzsébet 1946.évi április 23-án Németországba kitelepítetett. Kitelepítési listán nem fordul elő, így tételszám nincsen, mert internálótáborból közvetlenül telepített ki.

Solymár, 1947. évi július hó 7-én

Csomay Ödön

vezetőjegyző

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]

8.sz. dokumentum

Budapesti büntetőtörvényszéki fogház parancsnokától

P.36/ 1946 tkvsz.

N é p ü g y é s z s é g n e k,

Budapest.

1946.Nü.324/5.sz. megkeresésre való hivatkozással jelentem, hogy P.36/ 1946 tkvsz. W e n c e l J á n o s politikai letartóztatottat – a rendelkezéseknek megfelelően – 1946 május 14-én a solymári kitelepítési kormánybiztosságnak átadtam.

Budapest, 1947. július 9.-én

[olvashatatlan aláírás]

százados

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]

9.sz. dokumentum

1946. Nü. 324/8.

L.I.

Iratok előadójaához mutatandó be.

Előadó: Népgondozó Hivatal jelentése szerint nem kitelepült, tehát rendes bűnügyként kezelendő és intézendő.

Bpest. 1948. évi december 11.

Apor

népügyész

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]

10. sz. dokumentum

BELÜGYMINISZTERIUM

Tárgy: Wenczel János solymári lakos

I/4. Népgondozó osztály

bűnügye

Budapest. V. Sas utca 12.

Hiv.szám: 1946 Nü. 314/5

Telefon: 120-422

61.282/1948

I/4

Népügyészségnek

B u d a p e s t .

Fenti számú átiratára értesítem, hogy Wenczel János /1923 Jurák Erzsébet/ volt solymári lakonyilvántartásomban mint községtől távollévő személy szerepel. Nevezett a községi előjáróság közlése szerint Németországban tartózkodik, így róla a 12.200/ 1947. Korm. sz. rendelet végrehajtása során nem készült összeíró lap és ügyével a Kivételezési Bizottság / 12.200/ 1947. Korm. sz. rendelet 5.§ / sem foglalkozott. Wenczel János a Solymár községből Németországba áttelepített svábok névjegyzékén nem szerepel, így valószínű, hogy önkényesen távozott el az ország területéről.

Budapest, 1948. november hó 29.

A miniszter rendeletéből:

/dr. Vicenty Ödön/

miniszteri titkár

[BFL - XXV.2.b.19. – 324/1946 Wenczel János ügye]]

